

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

Evidenčné číslo 1132385

**PRÍNOS PRIEMYSELNÝCH PARKOV NITRA A VRÁBLE
V NITRIANSKOM KRAJI**

2011

Michaela Dóriová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**PRÍNOS PRIEMYSELNÝCH PARKOV NITRA A VRÁBLE
V NITRIANSKOM KRAJI
(BAKALÁRSKA PRÁCA)**

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor:	6218700 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra práva
Školiteľ:	JUDr. PaedDr. Ivan PODHOREC

Nitra 2011

Michaela Dóriová

Abstrakt

Zámerom bakalárskej práce „Prínos priemyselných parkov Nitra a Vráble v Nitrianskom kraji“ je zhodnotenie významu budovania priemyselných parkov na území Nitrianskeho kraja a poukázanie na ich prínos v oblasti zamestnanosti, rastu životnej úrovne miestnych obyvateľov a regionálneho ekonomického rastu. Práca je rozdelená na tri časti. Prvá časť charakterizuje vznik, vývoj, definíciu a typy priemyselných parkov na Slovensku a v zahraničí. Druhá časť je zameraná na právne zabezpečenie budovania priemyselných parkov na Slovensku, možnosti podpory zriaďovania týchto parkov, ktoré štát poskytuje v spolupráci s Európskou úniou záujemcom o investovanie v regiónoch. Ďalej posudzovaním vplyvov na životné prostredie, pretože ich nevhodné umiestnenie môže spôsobiť environmentálnych záťaže na okolie. Posledná časť je zameraná konkrétnemu potenciálu a predpokladom Nitrianskeho kraja pre rozvoj regionálneho hospodárstva prostredníctvom budovania priemyselných parkov. Prínosy priemyselných parkov sú preukázané na základe štatistických údajov, ako miera nezamestnanosti, počet vytvorených pracovných miest, celková zamestnanosť v regióne a priame zahraničné investície. Tieto údaje ukazujú, že vplyvom fungovania priemyselných parkov v regióne sa výrazne zvyšuje miestny ekonomický rozvoj.

Kľúčové slová:

priemyselný park, vedecko-technický park, miestny ekonomický rozvoj, legislatíva, nezamestnanosť, pracovné príležitosti, priame zahraničné investície

Abstrakt

The object of this bachelor's paper The contribution of industrial parks Vrable and Nitra in the Nitra region is to review the importance of industrial parks in Nitra region and pointing out their contribution for employment, growth of local residents living standards and regional economic growth. The paper is divided into three parts. The first part is propertied creation, development and definition of the industrial parks in the Slovakia and abroad. The second part is oriented on the legal matters of building industrial parks in Slovakia, the possibilities to support for establishment of these parks, which the state provides with cooperation with European Union to interested persons in investing. Also assessing the environmental impact because of inept placement can cause serious consequences like environmental burdens on environs. The last part is intent on specific potential and Nitra's region assumption for development of regional economy through the construction of industrial parks. The benefits of industrial parks are proof on the basis of statistical data like unemployment rate, number of jobs created, total employment in the region and foreing direct investments. These data indicate that the influence of the industrial parks in region significant increases local economic progress.

Keywords

industrial park, science and technology park, local economic development, legislation, unemployment, employment opportunities, foreign direct investment.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce.

V Nitre 12. mája 2011

Michaela Dóriová

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pánovi JUDr. PaedDr. Ivanovi Podhorcovi za ochotnú pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní bakalárskej práce.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	6
Úvod	7
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	9
1.1 História vzniku priemyselných parkov	9
1.1.1 Investície a ich vplyv na vznik priemyselných parkov v SR	10
1.2 Definícia priemyselného parku	12
1.2.1 Typy priemyselných parkov	12
1.3 Právne zabezpečenie budovania priemyselných parkov v SR	15
1.3.1 Podpora na zriadenie priemyselných parkov	14
1.3.2 Posudzovanie vplyvov na životné prostredie	16
2 Cieľ práce	19
3 Metodika práce	20
4 Prínos priemyselných parkov Nitra a Vráble v Nitrianskom kraji	21
4.1 Základná charakteristika Nitrianskeho kraja	21
4.2 Priemyselné parky na území Nitrianskeho kraja	23
4.2.1 Prínos priemyselných parkov	23
4.2.1.1 Zahraničné investície a inovácie	24
4.2.1.2 Trh práce, zamestnanosť a ekonomická aktivita	27
4.2.1.3 Nezamestnanosť	31
4.2.2 Problémy Nitrianskeho kraja v oblasti hospodárstva	33
4.3 Priemyselné parky v Nitre.....	34
4.4 Priemyselný park Vráble.....	35
Záver	38
Zoznam použitej literatúry	39

Zoznam použitých skratiek

BF – brownfield, hnedý priemyselný park

GF - greenfield, priemyselný park postavený na zelenej lúke

HDP – hrubý domáci produkt

IGP Vráble – Industrial und Gewebepark Vráble

IP – Industrial park

NBS – Národná banka Slovenska

NSK – Nitriansky samosprávny kraj

NUTS I, II – štatistická územná jednotka zavedená Európskou úniou pre potrebu realizácie regionálnej ekonomiky

RegDat – regionálna štatistická databáza

SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úvod

Ekonomický potenciál Slovenska leží v ekonomickej sile regiónov. Úspešným nástrojom regionálneho rozvoja je prílev domácich aj zahraničných investícií do priemyselných parkov, kde sa koncentruje priemysel, firmy a služby. Tie na seba viažu množstvo subdodávateľov a vytvárajú priestor pre rast zamestnanosti, životnej úrovne a prekleňovanie pretrvávajúcich regionálnych disparít. Slovenská republika, jej obce a mestá sa v minulosti nevyhli prudkým dôsledkom spoločenskej a ekonomickej transformácie. Významné lokálne koncentrácie sociálno-ekonomického zaostávania sú v kontraste k pomerne úspešným miestnym ekonomikám, napríklad na západe Slovenska. Upadajúca miestna ekonomická štruktúra, vysoká nezamestnanosť paralyzujú celý miestny život. Je preto potrebné aktívne reagovať proti takýmto vývojovým tendenciám. Prioritným cieľom každého hospodárskeho rozvoja je vybudovanie ekonomickej kapacity miestnej oblasti, aby sa zlepšila jej budúcnosť a kvalita života pre všetkých obyvateľov. Významný vplyv na zlepšovanie celkovej ekonomickej situácie, rozvoj regiónov a na regionálnu konkurencieschopnosť majú priemyselné parky, ktoré sa na Slovensku začali budovať približne pred desiatimi rokmi. Zriaďovanie týchto parkov sa stáva trvalým fenoménom výroby, služieb, ekonomických a podnikateľských aktivít vo vyspelých ekonomikách. Neustále zvyšujúci sa počet priemyselných parkov na Slovensku vyplýva z ich mnohostranného významu pre miestnu ekonomiku. Najvýraznejšie prínosy sú predovšetkým oživenie celkového podnikateľského prostredia, význam pre trh práce a tvorbu nových pracovných miest, vzniknutých činnosťami investorov, tvorba priaznivých podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania, na aplikáciu moderných technológií vo výrobe a vytváranie subdodávateľských sietí. Priemyselné parky sú dôležitým zdrojom prílevu zahraničných investícií, kapitálu, transferu technológií, know-how a moderných manažérskych systémov a zručností, ktoré sú v dnešnej globálnej ekonomike považované za najvýraznejší prvok v rozvoji. Prítomnosť strategických investorov v parku je signálom dôvery, politickej stability, stabilného ekonomického prostredia a prispieva k vytváraniu zdravého konkurenčného prostredia. Toto sú najvýznamnejšie pozitíva prínosu podnikateľských aktivít v priemyselných parkov. Zriaďovanie priemyselných parkov môže však so sebou prinášať aj určité negatívne efekty, ako sú napríklad nevhodná lokalizácia priemyselného parku, ktorá môže mať vážne dôsledky na životné prostredie, existencia prílišnej závislosti regiónu a firiem na prítomnosti veľkých strategických podnikov a odchod investorov do krajín s ešte nižšími výrobnými a mzdovými nákladmi. Budovanie

priemyselných parkov je v súčasnosti výzvou pre mestá a regióny, aby prostredníctvom efektívnych projektov priemyselných parkov získali investorov, využili ekonomický potenciál regiónu a svoje konkurenčné výhody pre ďalší rozvoj.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 História vzniku priemyselných parkov

Pojem priemyselný park sa podľa Štúdie pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach Slovenskej republiky (2002) vyvíjal spolu s vývojom ľudskej spoločnosti už v dávnej histórii. Jeho najmenšie formy existovali v Grécku už pred dvetisíc rokmi. Tento názov pochádza z názvu a významu voľná zóna. V predchádzajúcich tridsiatich rokoch počet voľných zón rapídne narástol. Veľkej atraktivity sa voľné zóny tešia ako hospodársko-politický nástroj v rozvojových, ale aj v priemyselných krajinách. V medzinárodnom meradle dnes existujú zvláštne hospodárske zóny pre rôzne hospodárske aktivity.

Zvláštne hospodárske zóny sa podľa Belajovej (2005) môžu vytvárať pre povzbudenie ekonomického rozvoja štátu alebo regiónu. Môžu mať napríklad podobu:

- bezcolných a obchodných zón
- podnikových zón
- vedecko-technických zón a technopolisov.

Prvé priemyselné parky, ktoré vznikali v zahraničí, zakladali súkromné spoločnosti na podporu rozvoja pozemkov, ktoré tieto parky prevádzkovali ako projekty v oblasti nehnuteľnosti zamerané na zvýšenie predaja ich produktov. Boli založené v roku 1896 pri Manchestri a v roku 1899 v Chicagu. V tridsiatych rokoch vo Veľkej Británii vznikli v krízových oblastiach prvé priemyselné parky, ktoré boli regionálno-politicky motivované. Už v roku 1960 bolo založených takých parkov vo Veľkej Británii približne 46, v USA ich bolo cez 1000. V šesťdesiatych rokoch propagovala Organizácia spojených národov priemyselné parky ako uprednostňovaný nástroj na spriemyselnovanie vidieckeho priestoru v rozvojových krajinách. V Nemecku bol koncept priemyselných parkov prijatý najskôr s určitým váhaním. Prvý park bol síce založený už v roku 1963, ale priemyselné parky a parky malého a stredného podnikania vznikali vo väčšom množstve až v polovici sedemdesiatych rokov a predovšetkým z iniciatívy štátnych investorov. Od začiatku osemdesiatych rokov sa objavuje množstvo súkromných parkov, ktoré boli zriaďované prevažne na aglomerovaných priestoroch. Tieto parky sú prevažne menšie a orientujú sa na iné oblasti dopytu. (Štúdia pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach v SR, 2002)

.....

Už od šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov môžeme hovoriť o vzniku priemyselných parkov aj na Slovensku. S pojmom priemyselná zóna sa môžeme stretnúť v urbanistickej a územno-plánovacej praxi. V tomto období boli vydávané odborné publikácie a metodiky, ktoré bližšie špecifikovali jednotlivé územno-výrobných zoskupení. V roku 1983 vydal Výskumný ústav výstavby a architektúry v Brne v spolupráci so Štátnym inštitútom urbanizmu a územného rozvoja prácu „Zásady a pravidla územného plánovania. Jedna časť bola venovaná špeciálne priemyselnej výrobe. Výrobné zóny boli členené na kategórie podľa veľkosti na výrobnú skupinu (do 2 ha), výrobný okrskok (2 – 30 ha), priemyselný obvod vnútromestský (50 – 100 ha), priemyselný obvod okrajový (80 – 200 ha) a priemyselný obvod mimomestský (do 1000 ha). Na konci osemdesiatych rokov spracoval Štátny inštitút urbanizmu a územného rozvoja „Zásady urbanistického projektovania územno-výrobných zoskupení“. Tento dokument mal za úlohu zmapovať a následne vyhodnotiť existujúci stav priemyselných, stavebných a skladových areálov na území Slovenska. V roku 1998 boli zase navrhované rozvojové plochy pre priemysel, v niektorých prípadoch to boli aj priemyselné a technologické parky. (Ministerstvo hospodárstva SR, 2003)

Pojem priemyselný park sa vyznačuje zásadami, ktoré ho odlišujú od bežných priemyselných alebo podnikateľských zón. Spoločné znaky sú nasledovné: konzistentná plánovacia a realizačná koncepcia, koordinovaný projekt členenia a využitia plôch, jednotná architektonická a krajinárska úprava, kompatibilita užívateľov z technického a hospodárskeho hľadiska, systematický stanovištný marketing a dlhodobá správa v zmysle základnej koncepcie parku, dostatočná ponuka vybavenia základnými zariadeniami služieb (pošta, banka, reštaurácia, ubytovanie, zdravotnícke služby), budovy určené na prenájom a alternatívne možnosti vlastníckeho vzťahu k nehnuteľnostiam. (Kozáková, 2002)

1.1.1 Investície a ich vplyv na vznik priemyselných parkov v SR

Podľa Belajovej (2005) sú zahraničné investície kľúčovým faktorom pre rozvoj regiónov. Prílev priamych zahraničných investícií bol v deväťdesiatych rokoch ovplyvnený transformáciou Slovenska na trhové hospodárstvo. Transformácia spôsobila zaostávanie Slovenska oproti trhovo orientovaným ekonomikám. Ekonomia zaostávala hlavne v oblasti konkurencieschopnosti, ktorá sa prejavovala nedostatkom inovačnej kapacity

.....

regiónov, diferencovanou kvalitou ľudského kapitálu a nízkou infraštruktúrnou dostupnosťou.

Podľa Uhrína (2010) malo Slovensko kvôli oneskorenému prijatiu opatrení na podporu vstupu zahraničných investorov značnú nevýhodu oproti susedným krajinám, ktoré zákony o investíciách a opatrenia na budovanie priemyselných parkov prijali omnoho skôr. Prijatie týchto opatrení malo za dôsledok zvýšený záujem investorov o podnikanie na Slovensku a nadpriemerný nárast zahraničných investícií. Pre zaistenie ďalšieho ekonomického rastu Slovenskej republiky treba i naďalej počítať s potrebou ďalších zahraničných investícií, ďalej je potrebné zlepšiť dopravnú infraštruktúru, prijať účinné opatrenia pre zabezpečenie dobrej kvalifikačnej štruktúry obyvateľstva a s tým súvisiacu vzdelávacia sústava, ktorá musí reagovať na potreby slovenského a európskeho trhu práce. Je potrebné zamerať sa na inovácie procesov a produktov. K tomu, aby slovenské hospodárstvo zostalo konkurencieschopné, je okrem predchádzajúcich podmienok potrebné zabezpečiť aktívne podnikateľské prostredie, stabilné zákony, právnu istotu, vymožitelnosť práva a udržať predstih rastu produktivity práce pred rastom miezd. Ilkovič (2002) konštatuje, že pre vstup zahraničných investorov významnú úlohu zohrávali pozitíva slovenskej ekonomiky, ako napríklad výhodná geografická poloha, relatívne nízke výrobné náklady a kvalifikovaná pracovná sila.

Podľa Baláža (2010) môže byť vplyv priamych zahraničných investícií rôzny v jednotlivých štátoch, firmách či projektoch, môže byť pozitívny aj negatívny. Mnohé vlády sa snažia o ich pritiahnutie, mnohé o ich reguláciu, mnohé kombinujú oba prístupy. Priame investície môžeme považovať za tok podnikateľského kapitálu vo forme financií a manažérskeho kapitálu. Čiže nejde iba o pohyb finančných prostriedkov, ale aj o presun manažmentu, know-how, technológií a inovačných stratégií. Pre slovenskú ekonomiku majú priaznivý vplyv hlavne kôli prílevu kapitálu a oživovania regionálnych ekonomík.

S prílevom zahraničných investícií do slovenských lokalít môžeme pozorovať podľa Michníka (1998) oživenie ekonomickej aktivity. Porovnanie regiónov, v ktorých boli realizované investície s regiónmi, ktoré nedisponujú prostredím atraktívnym pre investorov poukazuje na jednoznačný prínos týchto investícií. Úlohou štátnych a samosprávnych orgánov je z tohto dôvodu prijímanie účinných opatrení na podporu vytvárania vhodného podnikateľského prostredia, ktoré je dôležité pri lokalizačných rozhodnutiach potenciálnych investorov.

1.2 Definícia priemyselného parku

Priemyselný park je podľa zákona č. 193/2001 Z. z. o dotácii na zriadenie priemyselných parkov a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov definovaný ako „Územie vymedzené územným plánom obce alebo územným plánom zóny, na ktorom sa vykonáva, lebo má vykonávať priemyselná výroba alebo služby jedného podnikateľa alebo viacerých podnikateľov“. Podľa tohto zákona priemyselný park zriaďuje obec. Takéto územie musí byť vybavené základnou technickou infraštruktúrou (voda, plyn, elektrická energia, doprava, telekomunikačné siete, kanalizácia a pod.), musí byť majetkovo vysporiadané a zbavené starej záťaže.

Medzi hlavné charakteristiky, ktoré vplývajú na zriaďovanie priemyselných parkov môžeme zaradiť nasledovné: (Slovenská agentúra rozvoja investícií a obchodu SR, 2003)

- pozemky, na ktorých sú založené, sú právne vysporiadané a technicky presne definované,
- fungovanie parku zabezpečuje hospodárska spoločnosť, ktorá ponúka pre podnikateľov, ktorí sú lokalizovaní v parku súbor služieb (účtovníctvo, marketing, pomoc pri získavaní úverov, investičné, rozvojové a právne poradenstvo a pod.)
- ponúka pozemky, ktoré sú vybavené pre výrobu nevyhnutnou infraštruktúrou, na odkúpenie, lízing a na prenájom pre podnikateľské subjekty
- vytvára pre malé a stredné podnikanie vhodné podmienky pre ich rozvoj, na aplikovanie moderných technológií vo výrobe, na výrobu špičkových produktov
- podporuje inovácie
- podporuje rozvoj domácich vedecko-výskumných aktivít a pomáha aplikácii ich výsledkov vo výrobe
- podporuje rast exportu
- na území parku prebieha proces vytvárania hodnôt (nemusí to byť výlučne priemyselná výroba).

Pojem priemyselný park označuje spoločné služby, ktoré poskytuje predovšetkým firma spravujúca park na trhovom princípe. Škála služieb, ktoré sú poskytované, je veľmi rôznorodá a závisí od typu parku, od významu parku, od počtu firiem lokalizovaných v parku alebo od konkrétnych požiadaviek investorov, ktorí sa rozhodnú usadiť v parku. Služby poskytované v parku môžeme rozdeliť na štandardné a nadštandardné. V rámci

štandardných služieb, ktoré sú k dispozícii firmám lokalizovaných v parku, môžeme spomenúť finančné a právnické poradenstvo, účtovníctvo, zabezpečovanie ochrany majetku alebo prevádzka a údržba zariadení dopravnej a technickej infraštruktúry, starostlivosť o verejnú zeleň. Nadštandardné služby sa poskytujú hlavne vo významnejších parkoch s väčším počtom firiem. Medzi tieto služby patria napríklad logistické služby, podpora začínajúcich subjektov malého a stredného podnikania, technologický transfer, sprostredkovanie vedecko-výskumných služieb, finančné služby, bankovníctvo, sprostredkovanie kvalifikovanej pracovnej sily, vydávanie periodík, informačných materiálov o činnosti parku, organizácia rôznych podujatí, prednášok a školení pre manažment, ako aj pre pracovníkov firiem, ktoré sú usadené v parku, poštové a kuriérske služby. (Štúdia pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach SR, 2003)

Priemyselný park ako pojem možno považovať podľa Ilkoviča (2002) za súčasť novodobej hierarchie štruktúry inovačných a priemyselných činností a všeobecné pomenovanie odrážajúce novú filozofiu priemyselnej činnosti. V podmienkach Slovenska je rozvoj a zriaďovanie priemyselných parkov ovplyvnené hlavne prívom zahraničných investícií. Základom pre zriaďovanie a fungovanie priemyselného parku môže byť niekoľko zásadných faktorov. Medzi tieto faktory môžeme zahrnúť geografické a geomorfologické podmienky územia, surovinové zdroje, predpokladaná odvetvová štruktúra výroby, potenciál kvalifikovanej pracovnej sily, bonita investorov, vlastnícke pomery a miera konvergenie fragmentov priemyselného územia.

1.2.1 Typy priemyselných parkov

Charakteristika priemyselných parkov s pohľadom zamerania (Štúdia pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach SR, 2003):

- **Priemyselný park** – definujeme ho podľa zákona č. 193/2001 Z. z.. Vo všeobecnosti ho môžeme definovať ako účelovo zriadené územno-výrobné zoskupenie niekoľkých výrobných jednotiek, ktoré majú za podpory štátu vytvorené optimálne podmienky pre podnikanie a ktorých plocha by nemala byť menšia ako 2 ha a počet pracovníkov nižší ako 200.
- **Agro park** – je zameraný na podporu rozvoja potravinárskej výroby a výrobných služieb pre poľnohospodárstvo.

-
- **Vedecko-technický park** – zahrňuje v sebe vedecký park, technologický park a podnikateľsko-inovačné centrum. Zaoberá sa priemyselnými inováciami, výskumom a technickými prototypmi, ktoré sa v niektorých realizujú až do štádia sériovej výroby.
 - **Logistické centrum** – môžeme definovať ako dodávateľsko-odberateľský uzol, ktorý poskytuje zákazníkom dopravné a manipulačné služby.

Typy parkov, ktoré môžeme rozlišovať v podmienkach Slovenska (Lesáková, 2006):

- **Priemyselný park podporovaný štátom** – poskytuje určité investičné stimuly pre domácich a zahraničných investorov. Štát podporuje tieto parky predovšetkým z dôvodu rozvoja hospodárskej situácie regiónu a rozvoja lokalít s vysokou mierou nezamestnanosti. Ďalšími znakmi týchto parkov je zriaďovanie obcou alebo vyšším územným celkom a regulované ceny pozemkov.
- **Súkromný priemyselný park** – je vybudovaný na území, ktoré je určené a vhodné pre investora. Správcom a zakladateľom je súkromná spoločnosť. Naopak cena pozemkov je trhovú.
- **Technologický park** – je vybudovaný v blízkosti výskumných a rozvojových centier a orientuje sa predovšetkým na špecifické cieľové skupiny, ako sú napríklad elektrotechnický alebo biochemický priemysel.

Priemyselné parky rozlišované z hľadiska lokality (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK, 2008):

- **Priemyselný park celoštátno-medzinárodného významu** – je park budovaný viacerými krajinami na rozlohe okolo 50 ha. Je vhodný pre lokalizáciu medzinárodných spoločností, ktoré sa v ňom sústreďujú a vzájomne dopĺňajú hospodárske aktivity spojené so špičkovými technológiami.
- **Priemyselný park regionálneho až nadregionálneho významu** – je park zameraný predovšetkým na rozvoj malého a stredného podnikania. Využíva voľnú pracovnú silu v regióne a jeho rozloha je okolo 30 ha.

-
- **Priemyselný park lokálneho až regionálneho významu** – je park zameraný taktiež na rozvoj malého a stredného podnikania s rozlohou okolo 10 ha, ktorý využíva hlavne miestnu pracovnú silu.

1.3 Právne zabezpečenie budovania priemyselných parkov v SR

1.3.1 Podpora na zriadenie priemyselných parkov

Podľa zákona NR SR č. 193/2001 Z. z. o podpore priemyselných parkov môže štát obciam alebo vyšším územným celkom, ktoré spĺňajú podmienky poskytnúť dotáciu zo štátneho rozpočtu. Štát dotáciu môže poskytnúť na technickú vybavenosť územia a inžinierske stavby nevyhnutné na zriadenie parku, na náhradu za vyvlastnenie pozemkov určených na zriadenie parku, na úhradu nákladov na kúpu alebo iný prevod, nájom alebo zámenu pozemkov určených na zriadenie priemyselného parku alebo na úhradu odvodov za vyňatie pozemkov z lesného pôdneho fondu. Túto dotáciu podľa tohto zákona môže štát poskytnúť obci alebo vyššiemu územnému celku len za podmienky, že pozemky, na ktoré sa viaže zriadenie priemyselného parku, sú vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku. Obci môže byť dotácia poskytnutá len vtedy, ak preukáže, že územia, na ktorých plánuje zriadenie priemyselného parku sú vymedzené v schválenom územnom pláne obce alebo vyššieho územného celku, ak má zabezpečené finančné prostriedky vo výške minimálne 15 % nákladov na obstaranie a zriadenie priemyselného parku. Obec musí mať predchádzajúci súhlas fondu na prevod pozemkov, záväzné stanovisko dodávateľa energie a dodávateľa úžitkovej a pitnej vody na zabezpečenie dodávok energie a vody pre potreby priemyselného parku, musí disponovať s uzavretou zmluvou o budúcej zmluve s podnikateľom, ktorá upravuje ich budúce vzájomné vzťahy. Finančné zabezpečenie musí obec predložiť a preukázať schváleným rozpočtom alebo záväzným vyhlásením podnikateľa o poskytnutí finančných prostriedkov obci na zabezpečenie jej podielu na spolufinancovaní nákladov na zriadenie priemyselného parku alebo záväzným príslubom banky na poskytnutie úveru obci vo výške jej podielu na spolufinancovaní nákladov na zriadenie priemyselného parku.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky podľa vyššie uvedeného zákona pri rozhodovaní o poskytnutí dotácie je povinné zohľadniť aj úroveň zamestnanosti v regióne a vplyv podnikania v priemyselnom parku na zníženie nezamestnanosti

.....

v regióne. Ak je v obci evidovaná miera nezamestnanosti vyššia ako 10% k poslednému dňu predchádzajúceho kalendárneho roka, podiel obce na spolufinancovaní nákladov sa znižuje na 5%. Výška dotácie, ktorú štát poskytuje obci, je viazaná na splnenie určitých podmienok. Dotácia obci, ktorá je určená na technickú vybavenosť územia a na inžinierske stavby, môže byť poskytnutá do 85% nákladov určených na tieto účely, najviac do výšky 50% z hodnoty nákladov na obstaranie investície podnikateľa v priemyselnom parku. Dotácia na kúpu alebo iný prevod, nájom alebo zámenu pozemkov určených na zriadenie priemyselného parku sa môže poskytnúť do 85% nákladov určených na tieto účely. Takisto sa dotácia vo výške 85% celkovej sumy môže poskytnúť na úhradu odvodov za vyňatie pozemkov z lesného pôdneho fondu.

Rozhodnutie o poskytnutí dotácie vydáva Ministerstvo hospodárstva SR na základe žiadosti, ktorú si obec alebo vyšší územný celok podáva. Ministerstvo takúto žiadosť schváliť nemusí, pretože na dotáciu nie je právny nárok. Takáto žiadosť musí obsahovať: identifikáciu žiadateľa (názov obce, počet obyvateľov obce, existujúca výrobná základňa, priemyselná a sociálna štruktúra, miera nezamestnanosti a pod.), názov priemyselného parku, jeho lokalizáciu, celkovú výmeru pozemkov, na ktorých má byť zriadený priemyselný park, označenie pozemkov podľa údajov katastra, ďalej je do žiadosti potrebné uviesť druh, účel a výšku dotácie, ktorú obec alebo vyšší územný celok žiada, doklady preukazujúce splnenie podmienok na poskytnutie dotácie a podnikateľský zámer, ktorý sa má uskutočniť v priemyselnom parku a identifikáciu podnikateľa alebo podnikateľov, ktorí budú v parku podnikat'. Ministerstvo po preskúmaní žiadosti vydá posudok za predpokladu, že konanie o poskytnutí dotácie nezastavilo. Odborný posudok je vydaný z hľadiska prínosu uskutočnenia a prevádzkovania priemyselného parku pre verejné financie, pre rozvoj regiónu a nárast zamestnanosti a následne vypracuje návrh na poskytnutie dotácie obci. V ďalšom kroku ministerstvo predloží návrh na dotáciu spolu s odborným posudkom na schválenie vláde. Ak vláda návrh schváli, ministerstvo vydá rozhodnutie o poskytnutí dotácie do 15 dní od jeho schválenia vládou.

4.2. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

Priemyselné parky podľa Kozákovej (2002) prinášajú do daného regiónu neprehliadnuteľné ekonomické a sociálne pozitíva. Výrazne prispievajú k zvyšovaniu zamestnanosti, oživovaniu podnikateľského prostredia a zlepšeniu celkovej ekonomickej

.....

situácie jednotlivých regiónov. Napriek týmto výhodám ich nevhodné umiestnenie môže mať vážne negatívne dôsledky na životné prostredie.

Povinnosť posudzovať návrhy priemyselných parkov upravuje zákon NR SR č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení zákona NR SR č. 391/2000 Z. z. Okrem toho Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci s ďalšími ministerstvami zabezpečilo v r. 2002 vypracovanie Štúdie pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach Slovenskej republiky, v ktorej sa posudzovali predpoklady navrhovaných lokalít v rámci jednotlivých regiónov. Podľa tejto štúdie sa na Slovensku nachádza 66 lokalít vhodných pre umiestnenie priemyselného parku. Štúdia bola vypracovaná na základe zhodnotenia 529 lokalít z hľadiska ich podmienok, predpokladov a vplyvu na životné prostredie. Za nevhodné lokality sa podľa Kiseľákovej (2008) považujú územia spadajúce do tretieho a vyššieho stupňa ochrany prírody, pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov I. stupňa, kúpeľné územia s príľahlými lesoparkami, rekreačné priestory celoštátneho významu, dobývacie priestory strategického významu a poddolované územia.

Štúdie, ktoré boli v minulosti vypracované v rámci Ministerstva životného prostredia SR a Ministerstva hospodárstva SR, nevychádzali podľa Kozákovej (2002) z odborného posúdenia potenciálov územia Slovenska, ale opierali sa predovšetkým o záujem zo strany obcí, miest či investorov o lokalizáciu priemyselného parku. Základný problémom bola nedostatočná legislatíva, ktorá by analyzovala konkrétne lokality podľa druhu priemyselnej výroby, ktorá by bola vhodná v závislosti od historickej pripravenosti regiónu a kvalifikačnej štruktúre obyvateľstva. Táto štruktúra by presne určila, ktorý druh výroby je vhodný do danej lokality. Ani pri posudzovaní výhod a nevýhod lokalizácie sa dôkladne neuplatňujú princípy a kritériá udržateľného rozvoja, napriek tomu, že v októbri 2001 vláda, a potom v apríli 2002 aj Národná rada Slovenskej republiky prijali Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja SR. Preceňujú sa výhody bez prihliadnutia na potrebu vyváženého regionálneho rozvoja Slovenska.

Podľa Finku (2001) sa environmentálne hodnotenie priemyselných parkov vypracúva v značnej neurčitosti výpovedí o realizácii budúcich aktivít, spravidla sa posudzuje iba infraštruktúrna príprava územia a cieľom je pripraviť atraktívne lokality pre budúcich investorov.

V roku 2005 Ministerstvo hospodárstva upravilo podmienky poskytovania investičných stimulov, ktoré rozdeľujú Slovensko na tri oblasti podľa percenta nezamestnaných a následne podľa druhu priemyselnej výroby. Podľa tohto kľúča sú potom poskytované investičné stimuly v nadväznosti na ekonomický a regionálny rozvoj Slovenska. Na web stránke enviroportal môžeme nájsť zverejnené identifikačné listy environmentálneho hodnotenia 53 vybraných lokalít pre výstavbu priemyselných parkov v podmienkach Slovenska. Priemyselný park je možné zriaďovať ako tzv. investíciu na zelenej lúky, čiže na nevyužívanej ploche. Naopak je možné priemyselné parky budovať aj ako tzv. hneď investíciu, čiže investovanie finančných prostriedkov do už postavených, opustených alebo nevyužívaných stavieb. Väčšina investorov uprednostňuje novú výstavbu na zelenej lúke, pretože je jednoduchšia a finančne efektívnejšia ako obnova nevyužívaných budov. (Kiseľáková, 2008)

Podľa Štúdie pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach Slovenskej republiky (2003) pri hodnotení environmentálnych aspektov prípravy lokalít pre priemyselné parky treba vychádzať z predpokladu, že priemyselné parky nemožno stotožňovať s priemyselnými zónami, ako sme ich poznali v minulosti, so všetkými negatívnymi vplyvmi na životné prostredie. Tieto negatívne vplyvy sa prejavovali predovšetkým zhoršovaním stavu ovzdušia, vody, pôdy, rastlinstva a živočíšstva a v neposlednom rade na zdravie človeka. Pozitívne ovplyvnenie prípravy týchto lokalít možno dosiahnuť v procese prípravy konkrétnych investícií v priemyselných parkoch, v procese posudzovania ich vplyvov na životné prostredie a v procese umiestňovania stavieb podľa stavebného zákona. Aby sa v konkrétnom regióne nezhoršovala aktuálna situácia znečistenia jednotlivých zložiek životného prostredia, je možné výstavbu priemyselných parkov usmerniť a zvládnuť. Z environmentálnej pozície na globálnej alebo krajskej úrovni je potrebné venovať pozornosť tým aspektom, ktoré nemožno ani vhodne zvolenými nástrojmi úplne eliminovať v procese prípravy a prevádzkovania priemyselných parkov. Takými sú najmä problém záberu pôdneho fondu, problematika vplyvov na flóru a faunu a problematika ochrany vodných zdrojov.

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotenie prínosu zriaďovania priemyselných parkov v Nitrianskom kraji. V práci je analyzovaná problematika priemyselných parkov, členenie a typy parkov zriaďovaných na Slovensku a v zahraničí. Zamerali sme sa na štátnu podporu ich rozvoja a posudzovanie vplyvov ich fungovania na životné prostredie, ktoré sú popísaná prostredníctvom platnej slovenskej legislatívy. Práca zdôrazňuje význam budovania priemyselných parkov a ich vplyv na regionálny rozvoj pomocou ukazovateľov zamestnanosti, tvorby nových pracovných miest, tempom rastu hrubého domáceho produktu a vývoja nezamestnanosti v Nitrianskom kraji. Zameriavame sa na problémy Nitrianskeho kraja v oblasti hospodárstva a možnými nástrojmi, ktoré je možné využiť na elimináciu dôsledkov týchto ekonomických problémov.

3 Metodika práce

Na dosiahnutie stanoveného cieľa bakalárskej práce sme sa zamerali na regionálny význam priemyselných parkov a ich prínos v ekonomike Nitrianskeho kraja na základe:

- analyzovania vzniku, vývoja a definície priemyselných parkov,
- analyzovania právnej úpravy priemyselných parkov v podmienkach Slovenskej republiky.
- zhodnotenia prínosu priemyselných parkov prostredníctvom rastu ekonomickej výkonnosti ekonomiky v regióne a
- analýzy priemyselných parkov v Nitrianskom regióne.

Práca je zameraná na rozvoj priemyselných parkov na území Nitrianskeho regiónu a z tohto dôvodu hlavnými zdrojmi informácií pre jej spracovanie boli dokumenty a analýzy vypracované Nitrianskym samosprávnym krajom (NSK). Informácie boli čerpané z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK, Urbanistickej štúdie NSK a z Územného plánu NSK. Ďalšími významnými prameňmi použitými v práci sú Štúdiá pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach SR a Hospodársky vývoj regiónov SR. Tieto dokumenty sa zaoberajú hlavne potenciálom vybraných lokalít pre umiestnenie priemyselných aktivít. Pre možnosť porovnania demografických a ekonomických charakteristík som využila databázy vedené Štatistickým úradom SR, Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra a Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu. Použité sú najaktuálnejšie ukazovatele, ktoré boli v čase písania práce k dispozícii. Aktuálne štatistické údaje sú porovnávané s rovnakými údajmi, ktoré boli aktuálne v čase, keď priemyselné parky ešte neboli v regióne vybudované. Na základe porovnávania týchto údajov je prezentovaný význam týchto parkov v Nitrianskom kraji. Z oblasti regionálnej ekonomiky, priamych zahraničných investícií a inovácií sú využité knižné publikácie od Belajovej (2005), Baláža (2010), Michníka (1998) a Juskovej (2008) Využila som aj poznatky z publikovaných štúdií v oblasti priemyselných parkov hlavne od Kiseľovej (2008) a Hoškovej (2001) a odborných článkov na tému zriaďovania priemyselných parkov od Ilkoviča (2002), Kozákovej (2002) a Finku (2002) uverejnených v časopise Životné prostredie.

4 Prínos priemyselných parkov Vrábľa a Nitra v Nitrianskom kraji

4.1 Základná charakteristika Nitrianskeho kraja

Nitriansky kraj sa nachádza v južnej časti Slovenska a rozprestiera sa prevažne na Podunajskej nížine. Medzi dôležité rieky tohto kraja patrí Dunaj, Váh, Hron a Nitra. Nitriansky kraj má spoločnú hranicu s Maďarskom a susedí s Trnavským, Trenčianskym a Banskobystrickým krajom. Podľa administratívneho členenia sa územie kraja člení na 7 okresov, kde sa nachádza 15 miest a 345 obcí. Vďaka geografickým a klimatickým podmienkam v kraji vždy prevládala orientácia na poľnohospodárstvo. V súčasnosti majú v kraji zastúpenie skoro všetky odvetvia hospodárstva, ktoré sú sústredené v jeho najvýznamnejších mestách. Môžeme ho klasifikovať ako priemyselnopoľnohospodársky. Rozhodujúcimi priemyselnými odvetviami kraja sú strojársky, chemický, potravinársky a elektrotechnický. Má veľmi dobre rozvinutý dopravný a infraštruktúrny systém. Disponuje lokálnym letiskom, vhodným najmä pre charterové lety, ale vzdialenosť od letísk medzinárodného významu vo Viedni, Bratislave a Budapešti nepresahuje 150 km. V meste Komárno sa nachádza najväčší riečny prístav na Slovensku. Cestná sieť má vynikajúcu úroveň najmä v západnej časti kraja. Vo fáze výstavby je diaľničné spojenie vo východnej časti kraja medzi Nitrou a Banskou Bystricou. Železničným uzlom kraja sú mestá Šurany a Nové Zámky, kde sa križuje viacero dôležitých tratí z Bratislavy do Budapešti, z Bratislavy do Zvolena a z Nitry do Zvolena. Medzi najdôležitejšie výhody kraja môžeme zaradiť silný potenciál v priemysle a poľnohospodárstve, dostatok kvalifikovanej pracovnej sily, univerzity a výskumné stredisko v Nitre, dostatočný priestor na vývoj, výhodná geografická poloha na Slovensku a v Európskej únii, možnosť využitia riek, dominantná pozícia v oblasti vyrábania elektrickej energie a zdroje geotermálnej vody.

Hospodárstvo je rozhodujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja v regióne. Ekonomický rozvoj ovplyvňuje prostredníctvom výroby a realizácie tovarov a služieb. Jeho odvetvovým zameraním a výkonnosťou v konečnom dôsledku vplýva na tvorbu hrubého domáceho produktu v regióne. Sociálny rozvoj ovplyvňuje prostredníctvom ponuky práce a výškou miezd. Základnými ukazovateľmi, prostredníctvom ktorých je možné charakterizovať efekty, ktoré vytvára hospodárstvo v regióne, sú vytvorený hrubý domáci produkt v regióne celkom a v prepočte na obyvateľa, riešenie zamestnanosti v regióne a dosiahnutá úroveň miezd. Nitriansky kraj

vytvoril v roku 2008 7422 ml. EUR HDP. Na tvorbe HDP Slovenska sa v hodnotení roku podieľal 11,08 %, a tak sa zaradil do skupiny krajov, ktoré vytvárajú väčší objem HDP Slovenska. Ako je vidieť v tabuľke č. 1, tempom rastu HDP sa tento kraj zaraduje do skupiny regiónov z vyššou dynamikou rastu HDP.

Tab. č.1 Tempo rastu HDP v mil. EUR v medzikrajskom porovnaní

Kraj SR	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
BRA	8 318,39	9 263,09	10 184,2	11 379,9	13 418,1	14 417,25	16 433,05	17 535,97
TRN	3 545,81	3 770,51	4 341,72	4 891,54	5 479,44	6 900,71	7 611,849	7 942,474
TREN	3 583,93	3 779,41	4 186,54	4 675,52	4 855,85	5 735,71	6 317,775	6 746,892
NR	3 806,45	4 117,89	4 649,29	5 260,92	5 758,75	6 201,86	6 726,966	7 422,603
ŽIL	3 606,69	3 873,92	4 185,85	4 712,72	5 234,89	5 751,65	6 649,904	7 501,849
PRE	3 037,26	3 357,81	3 634,83	3 996,33	4 294,60	4 469,06	5 020,555	5 842,357
KOŠ	4 471,48	4 737,41	5 153,74	5 692,75	5 954,85	6 649,75	7 250,502	7 894,939
BB	3 511,18	3 906,61	4 275,87	4 551,68	4 371,84	4 954,93	5 544,414	6 111,181
SR	33 881,9	36 806,7	40 611,9	45 161,37	49 314,2	55 080,9	61 555,017	67 007,273

Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2009

S počtom 705 661 obyvateľov k 31.12.2009 sa Nitriansky kraj zaraduje na tretie miesto v medzikrajskom porovnaní s podielom 13% na úhrne SR. Je piatym najobývanejším krajom SR s hustotou osídlenia 111,2 na km². V Nitrianskom kraji je možné pozorovať výrazné zmeny v demografickom vývoji, ktoré sú odrazom ekonomickej a sociálnej situácie kraja. Prejavujú sa dlhodobejšie tendencie spomaľovania reprodukcie obyvateľstva a znižovania prirodzeného prírastku obyvateľstva. Pokračuje proces starnutia obyvateľstva. Možno ho charakterizovať ako menej urbanizovaný až vidiecky, približne 47 % obyvateľstva žije v mestách a zvyšok vo vidieckych sídlach. Územie kraja je osídlené nerovnomerne, najvyššia koncentrácia obyvateľstva je okolo mesta Nitra, ktoré je súčasne aj sídelným pólom nadregionálneho významu. Mesto Nitra má vysokú polarizačnú príťažlivosť, preto počet obyvateľov v meste a jeho zázemí sa neustále zvyšuje. Mestá Šaľa a Topoľčany sú centrami regionálneho významu a vykazujú určitý rastový potenciál. Rozvoj ostatných miest regionálneho významu bol v poslednom období veľmi pomalý, sú to mestá Nové Zámky, Komárno, Levice a Zlaté Moravce.

4.2 Priemyselné parky na území Nitrianskeho kraja

Na území Nitrianskeho kraja bolo zriadených 8 priemyselných parkov. V tabuľke č. 2 je zobrazený ich prehľad podľa vybraných kritérií. Podľa miesta lokalizácie, podľa plochy, na ktorej sa rozprestierajú a prípadne voľnej plochy, ktorou ešte disponujú a druhu priemyselného parku.

Tab. č. 2 Prehľad priemyselných parkov v Nitrianskom kraji

Priemyselný park	Mesto	Plocha (ha)	Voľná plocha (ha)	Druh
Priemyselný park Levice Geňa	Levice	65	0	GF
Priemyselný park Nitra	Nitra	210	0	GF
Priemyselný park Zlaté Moravce	Zlaté Moravce	24	0	GF
Priemyselný park Vráble	Vráble	23	0	GF
Priemyselný park Diakovce	Diakovce	7,5	7,5	GF
Priemyselný park Hurbanovo	Hurbanovo	4,7	0	GF
Priemyselný park Čab	Čab	20	20	GF
Priemyselný park Palárikovo	Palárikova	44	44	GF

GF – greenfield, BF- brownfield, IP – Industrial park

Zdroj: SARIO, 2009

4.2.1 Prínos priemyselných parkov

Podľa Kiselákovej (2008) je ekonomický potenciál regiónov založený na využívaní regionálnej konkurenčnej výhody. Táto konkurenčná výhoda sa môže premietat' aj v ponuke priemyselných zón a lokalít priemyselných parkov, ktoré môžu do veľkej miery ovplyvniť rozvoj celého regiónu, prostredníctvom rozhodnutí potenciálnych spoločností, ktorí sa rozhodujú, v akej lokalite budú realizovať svoje investície. Medzi hlavné dôvody budovania priemyselných parkov pre mestá, obce a VÚC sú: riešenie problému nezamestnanosti, zlepšenie ekonomickej situácie v regióne, využitie existujúcich voľných alebo starých priestorov budov, využitie existujúcej pracovnej sily, reštrukturalizácia hospodárstva v regióne, zvýšenie povedomia o meste, regióne a získanie nových obyvateľov. Medzi ďalšie dôvody patrí aj využitie vhodnej dopravnej polohy mesta

.....

a dopravnej infraštruktúry, využitie geografického a prírodného potenciálu lokality, atraktivity pre investora a voľný priestor na trhu s výrobnou-skladovacími objektmi. Výstavba priemyselných parkov predstavuje aj nástroj zvyšovania ekonomickej výkonnosti a regionálnej konkurencieschopnosti. V Nitrianskom kraji je v súčasnosti nízka výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva jedným z prioritných oblastí, ktorými sa chce tento kraj zaoberať a pripravovať programy na zlepšenie tejto situácie. Ekonomickú výkonnosť je možné skúmať z viacerých hľadísk, ako kategóriu možno použiť mzdu, rast miezd, HDP, rast HDP, počet zamestnancov, rast zamestnanosti, prípadne miera nezamestnanosti v kraji. Investície do regiónov zabezpečujú tvorbu nových pracovných miest, ekonomický rast, prosperitu a zvyšovanie životného štandardu miestneho a regionálneho obyvateľstva.

4.2.1.1 Zahraničné investície a inovácie

Dôležitým sprievodným javom budovania priemyselných parkov je rast domácich a zahraničných investícií spojených s importom vyspelých technológií a trvalým rastom podielu pridanej hodnoty v priemyselnej produkcii regiónov. Prinášajú so sebou vytvorenie priestoru pre ekonomické aktivity, ktoré priťahujú ďalších súkromných investorov s vysokým rastom, rentabilitou a ziskovosťou. Budovanie moderných priemyselných kapacít v zradených priemyselných parkoch vyžaduje podnietiť investovanie ako systematický a dynamický proces. Prvotná investícia štátu, respektíve obce do pozemku a základnej infraštruktúry by mala vyvolať, tzv. multiplikačný efekt a podnietiť aktivitu ďalších predovšetkým súkromných investorov. (Hošková, 2001) Pre celé územie Slovenska sú zahraničné investície potrebné, aby dosahovalo porovnateľnú úroveň so zahraničím. Dosiahnuť vyššiu úroveň zahraničných investícií je možné napríklad zlepšovaním kvality podnikateľského, investičného a finančného prostredia pre investovanie a podnikanie a získavaním investičných stimulov. (Kiselačková, 2008) Rozvoj podnikateľských aktivít a konkurenčnú schopnosť priemyslu a služieb oslabuje nedostatočný financovania inovačného podnikania, nedostatočná podpora rozvoja transferu moderných high-tech technológií, nedostatočný dopyt po inováciách a zavádzaní náročných technológií v podnikoch, nedostatočné prepojenie univerzít, výskumných a vývojových inštitúcií s podnikateľským sektorom a neuspokojivá podpora aplikovaného výskumu a infraštruktúry pre výskum a vývoj. Tvorba a zavádzanie inovácií v slovenských podnikoch je relatívne nízka z dôvodu nedostatku investičného kapitálu. Dôležitým

.....

faktorom podpory vedomostnej ekonomiky je aj modernizácia infraštruktúry vysokých škôl s cieľom zvýšiť úroveň vzdelávacieho procesu. Pre tvorbu inovácií sú podľa Maiera (1998) dôležité nasledujúce faktory:

- Vysoko kvalifikovaná pracovná sila, ktorú zabezpečujú dobrá vzdelávacie zariadenia. Je dôležitá, tak pre výskum a vývoj, ako aj pre zavádzanie nových výrobkov do výroby.
- Technické a ekonomické univerzity a výskumné pracoviská, ktoré poskytujú nielen vysokokvalifikovanú pracovnú silu, ale umožňujú aj prístup k technickým a hospodárskym inováciám a možnosti kooperácií.
- Služby podnikom sú dôležité predovšetkým pre malé a stredné podniky, lebo nemajú dostatočné vnútorné kapacity, a preto sú konfrontované s viacerými prekážkami v inovačnom procese.
- Dostatočné množstvo medzidodávateľov a dodávateľov umožňujúce zásobovanie dôležitými komponentmi.
- Dostatočne veľký trh a dobrý vstup na trh.
- Infraštruktúra pre rýchlú osobnú dopravu medzi hospodárskymi centrami, ktorá umožňuje v inovačnom procese dôležité priame osobné kontakty, ktoré nemožno úplne nahradiť telekomunikačnými zariadeniami.
- Prístup ku kapitálu.

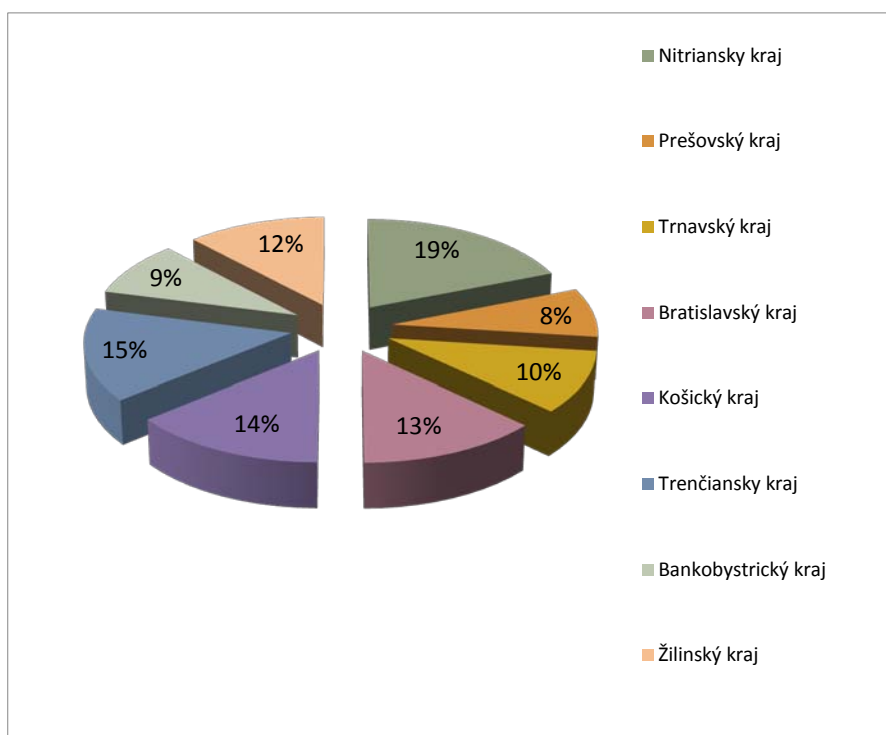
Prílev priamych zahraničných investícií v Nitrianskom kraji rastie rýchlo. Najvýznamnejší prílev týchto investícií bol zaznamenaný v roku 2007, keď bolo v kraji preinvestovaných 716 mil. EUR, čo predstavuje 3,1 % podiel v Slovenskej republike. Celkový vývoj investícií je zobrazený v tabuľke č. 3. Najväčší počet investícií smeroval hlavne do okolia Nitry, Zlatých Moraviec a Levíc. Odvetvovo smerovali hlavne do strojárkeho, elektrotechnického a chemického priemyslu. Vplyvom priamych investícií vzniklo od roku 2001 v Nitrianskom kraji vyše 11 000 pracovných miest, čo bolo najviac v porovnaní s ostatnými kraji SR. Kraj má takisto prvenstvo v ukončených investičných projektoch, v období od roku 2002 až 2007 bol realizovaných 56 investičných projektov.

Tab. č. 3 Prílev priamych zahraničných investícií v Nitrianskom kraji

Rok	mil. EUR	% podiel v SR	Rok	mil. EUR	% podiel v SR
2000	105,73	2,5	2004	322,01	3,2
2001	176,08	3,3	2005	357,32	3,3
2002	233,9	2,9	2006	480,32	3,7
2003	280,23	3,3	2007	716,53	3,1

Zdroj: NBS, 2008

Graf č.1 Prehľad ukončených investičných projektov od roku 2002-2010 v porovnaní medzi krajinami

Zdroj: SARIO, 2010

Umiesťovanie slovenskej produkcie na medzinárodnom trhu je podmienené trvalým rastom konkurencieschopnosti. Rozvoj a implementácia inovácií v produkčnej sfére pôsobí ako významný faktor urýchľujúci proces reštrukturalizácie v priemysle a na druhej strane významným spôsobom ovplyvňuje vznik nových typov ekonomických aktivít založených vo vysokej miere na využívaní poznatkov. Z pohľadu pôsobenia inovácií

.....

v území a jednotlivých odvetví ekonomických činností vytvárajú inovácie jeden z najvýraznejších faktorov ovplyvňujúcich rozvoj regionálnych klastrov, ktoré môžu byť dominantným zdrojom rastu výkonnosti a konkurencieschopnosti regiónu. Regionálny klaster môžeme definovať ako zoskupenie porovnateľných firiem pôsobiacich v určitom priemyselnom sektore v systéme konkurenčných a kooperačných vzťahov. Firmám spolupráca v klastroch prináša určité efekty. Za jednoznačné výhody klastrov môžeme spomenúť zvýšenie dopytu pre produkty a služby firiem organizovaných v klastru, zlepšenie kvalifikovanej pracovnej sily, zlepšenie technologických kapacít firiem, zvyšovanie špecializácie dodávateľov, zlepšenie prístupu na lokálne a globálne trhy, znižovanie nákladov, reštrukturalizácia a rozvoj regionálnej ekonomiky a efektívnejšie využívanie regionálnych verejných zdrojov. (Jusková, 2008)

V Nitrianskom kraji bol založený v roku 2009 Slovenský plastikársky klaster, ktorý má sídlo v Nitre. V rámci Slovenskej republiky ho môžeme zaradiť medzi klastre nadregionálneho charakteru. Je klastrom, ktorý nevznikol na základe iniciatívy štátu, ale na základe iniciatívy neštátnych subjektov pôsobiacich v plastikárskom priemysle. Vznik tohto klastra bol iniciovaný kvôli potrebe vytvorenia pevnejších regionálnych, národných a medzinárodných sietí a vzájomnej firemnej spolupráce, riešenie problematiky nedostatočného vzdelávania pre plastikársky priemysel na všetkých úrovniach a podporu výskumu a aplikovaného vývoja v tejto oblasti. Význam tohto klastra pre región je v skvalitnení vzdelávania od najnižšej až po najvyššiu úroveň a zvýšením informovanosti o inováciách v danej oblasti. Tento klaster má pozitívny vplyv na ekonomiku regiónu a vytvára prostredie podporujúce inovácie a tvorbu znalostí.

4.2.1.2 Trh práce, zamestnanosť a ekonomická aktivita

Štruktúru hospodárstva vytvárajú právne podnikateľské subjekty alokované v kraji. Ovpkyňujú nielen tvorbu HDP, ale aj zamestnanosť v regióne a úroveň miezd. Koncentráciu podnikov v jednotlivých okresoch významne ovplyvňuje počet mestských sídiel, ktoré podnikateľom poskytujú viac lokalizačných výhod. V Nitrianskom kraji k 31.12. 2010 bolo zaevidovaných v registri organizácií celkom 65 989 právnych subjektov. V roku 2006 bolo zaevidovaných v registre 62 103 spoločností, čiže môžeme pozorovať zvyšujúci sa počet podnikov. V roku 2000 bol priemerný počet zamestnaných v Nitrianskom kraji 249 096 osôb. Počet zamestnaných od roku 2000 neustále narastal,

.....

svoje maximum dosiahol v roku 2008 s počtom zamestnaných osôb 277 194. Tento nárast počtu zamestnanosti bol ovplyvnený aj rozvojom budovania priemyselných parkov, ktoré boli na území kraja zriaďované postupne od roku 2001. Koncom roku 2008 sa začali objavovať problémy zapríčinené hospodárskou krízou, ktorá ovplyvnila aj spoločnosti v kraji, ktoré začali mať problémy s odbytom svojej produkcie, čo sa prejavilo v znížení ich tržieb a následným prepúšťaním zamestnancov. V kontexte s globálnou finančnou a hospodárskou krízou, spomalenie ekonomického rastu sa vždy negatívne prejaví na trhu práce, či už vo forme spomalenia rastu miezd alebo vo forme vyššej nezamestnanosti. Dnes je jednoznačne zrejmé, že v najbližšom čase nedôjde k zvyšovaniu reálnych miezd a ku znižovaniu nezamestnanosti takými rekordnými tempami ako tomu bolo pred krízou. V roku 2010 sa priemerný počet zamestnaných pohyboval okolo 253 844. Priestorová ponuka pracovných miest v rámci kraja je značne diferencovaná a závislá predovšetkým od veľkosti mesta, či obce a sídelnej štruktúry. Je preto logické, že najväčšia zamestnanosť je v okrese Nitra, ktorá je najväčším sídlom s dobre rozvinutým priemyslom a okolo nej sú sústredené ďalšie sídla mestského typu. Štruktúra hospodárstva v kraji, dosahovaná úroveň produktivity práce ako aj mzdová politika podnikateľských subjektov súkromného sektora a verejnej správy sa premieta do priemernej nominálnej mesačnej mzdy, ktorá dosiahla v roku 2010 úroveň 636 EUR. Ako je viditeľné v tabuľke č. 4, Nitriansky kraj sa radí po Prešovskom a Banskobystrickom k regiónom s najnižšou nominálnou mzdou v Slovenskej republike.

Tab. č.4 Priemerná mesačná nominálna mzda

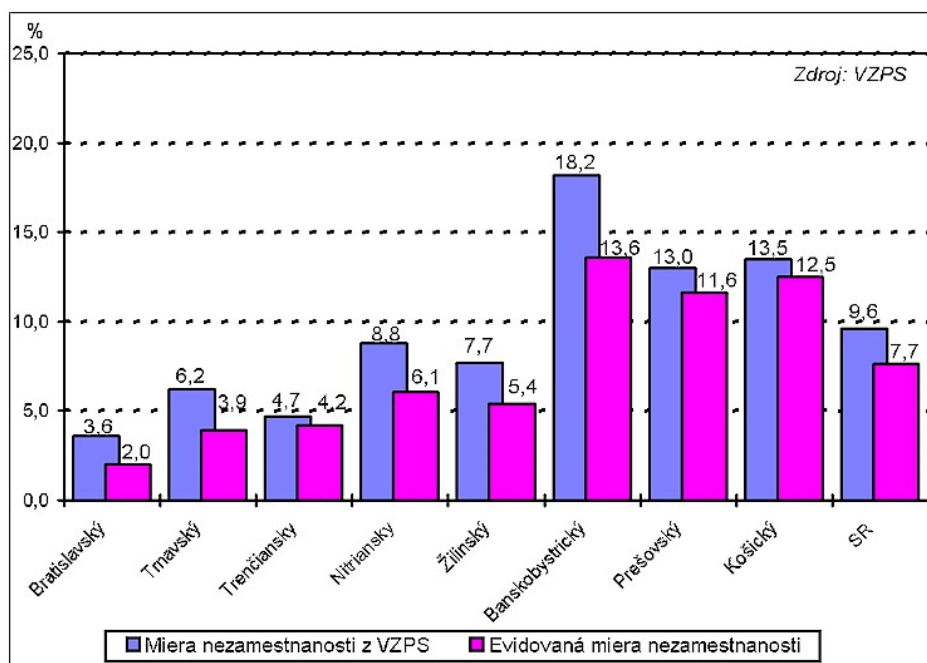
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Slovenská republika	379	410	448	477	525	573	623	669	723	744	769
Bratislavský kraj	494	540	585	627	698	770	825	877	944	970	991
Trnavský kraj	351	379	414	444	487	534	584	636	676	689	705
Trenčiansky kraj	344	371	404	423	462	502	544	583	630	635	657
Nitriansky kraj	321	346	379	403	440	473	511	551	606	625	636
Žilinský kraj	339	363	400	418	462	504	546	589	646	657	686
Banskobystrický kraj	329	354	386	406	442	483	520	560	600	605	635
Prešovský kraj	302	328	359	378	416	438	468	498	546	573	594
Košický kraj	369	391	433	469	512	557	595	627	672	684	716

Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2011

Zmenu zamestnanosti v Nitrianskom kraji do určitej miery podmienili aj sociálne a ekonomické zmeny na Slovensku v odvetviach ako verejná správa, povinné sociálne

zabezpečenie, stavebníctvo, ostatné sociálne a osobné služby a hotely a reštaurácie. Nárast zamestnanosti vo verejnej správe vyvolalo na jednej strane vytvorenie samosprávnych orgánov na regionálnej úrovni a na druhej strane presun niektorých kompetencií zo štátnej správy na samosprávu, čo si vyžiadalo zvýšenie počtu zamestnaných v inštitúciách verejnej správy. Štruktúra nezamestnaných podľa vzdelania v Nitrianskom kraji poukazuje na vysoký podiel nezamestnaných so stredným a učňovským vzdelaním bez maturity a so základným vzdelaním. Najnižšie percentuálne hodnoty nezamestnanosti majú osoby s vysokoškolským vzdelaním. Najpriaznivejšie podmienky na voľnú pracovnú silu má Nitriansky okres, ktorý má najvyššie zastúpenie vysokoškolsky vzdelaných nezamestnaných a pomerne nízky podiel nezamestnaných so základným vzdelaním. K tomu vývoju výrazne prispeli priemyselné parky v Nitre a vo Vrábľoch, pretože vytvorili dostatočný počet pracovných príležitostí vo veľkej miere pre skupiny obyvateľov so stredným, učňovským a základným vzdelaním, ale samozrejme boli vytvorené aj pozície pre kvalifikovanejšiu pracovnú silu.

Graf č. 2 Miera nezamestnanosti a zamestnanosti Nitrianskeho kraja v porovnaní s krajinami v roku 2010

Zdroj: ŠÚ SR, 2010

Nitriansky kraj disponuje voľnou pracovnou silou približne 45 600 disponibilných nezamestnaných a spolu s okolitými okresmi v spádovom území 60-minútového

.....

dochádzania je pre priemyselné parky v kraji k dispozícii vyše 110 000 uchádzačov o zamestnanie. Avšak tento počet sa každým rokom znižuje z dôvodu rozvíjania ďalších hospodárskych centier, hlavne v okolí Trnavy, Galanty a Malaciek. Ďalší dôvod na znižovanie disponibilných nezamestnaných môžeme uviesť neustále rozširovanie kapacity už etablovaných priemyselných parkov a s tým súvisiace zamestnávajúce stále väčšieho počtu nezamestnaných.

Prínos priemyselných parkov v Nitrianskom kraji v oblasti zamestnanosti môžeme hodnotiť na základe vytvorenia pracovných miest. V tabuľke č. 5 sa nachádzajú priemyselné parky, ktoré v kraji najvýraznejšie prispeli k zvýšeniu zamestnanosti, resp. zníženiu nezamestnanosti. Podľa tejto tabuľky bolo v kraji od roku 2001 až po súčasnosť vytvorených vyše 11 000 pracovných miest len v týchto priemyselných parkoch. Ďalšie pracovné miesta boli vytvorené v nadväzných odvetviach a službách. Priemyselné parky môžeme označiť ako hnaciu ekonomickú jednotku, ktorá na ostatné jednotky, ku ktorým má vytvorený vzťah, pôsobí ako hnacia sila ekonomického rastu a vytvára impulzy na rozvoj. Takýto dominantný prvok vyvoláva toky tovarov a služieb, ktoré umožňujú vznik nových alebo rozšírenie existujúcich nadväzných alebo zabezpečujúcich výrobných a činností. Môžeme povedať, že priemyselné parky a ich priemyselná činnosť sa stali za posledných desať rokov kľúčovými aktivitami v Nitrianskom kraji.

Tab. č. 5 Priemyselné parky a ich prínos v oblasti zamestnanosti

Názov PP	Mesto/Okres	Význam PP	Počet zamestnan.	Výmera parku (ha)	
				rozloha	potenciál
Nitra	Nitra, NR	nadregionálne-celoštátny	6 000	210	do 200
Levice	Levice, LV	nadregionálne-celoštátny	3 000	65	do 100
Vráble	Vráble, NR	regionálne-nadregionálny	2 000	23	do 50
Horné Lúky	Zlaté Moravce, ZM	lokálne-regionálny	8 00	24	do 30

Zdroj: Urbanistická štúdia Nitrianskeho kraja – umiestnenie priemyselných parkov, 2007

4.2.1.3 Nezamestnanosť

Existencia nezamestnanosti je prirodzeným fenoménom a atribútom slobodnej spoločnosti založenej na trhovom mechanizme a demokracii. Jej existencia vyplýva z potreby pohybu pracovníkov a zo slobodného rozhodnutia osôb o tom, či budú závislé od príjmov zo zamestnania alebo od iných príjmov. Problém nezamestnanosti je spojený s existenciou trhu práce vtedy, keď dochádza k nerovnováhe medzi ponukou a dopytom pracovnej sily. Je to stav, keď ponuka pracovnej sily je väčšia ako dopyt po tejto pracovnej sile, keď ochotu občanov pracovať a zamestnať sa sprevádza nezaujímavosťou zamestnávateľov zamestnať ich, prípadne ekonomika sa nachádza v takom stave, že nie je schopná pri daných zdrojoch a konkrétnych možnostiach týchto ľudí zamestnať. (Árendáš, 2007)

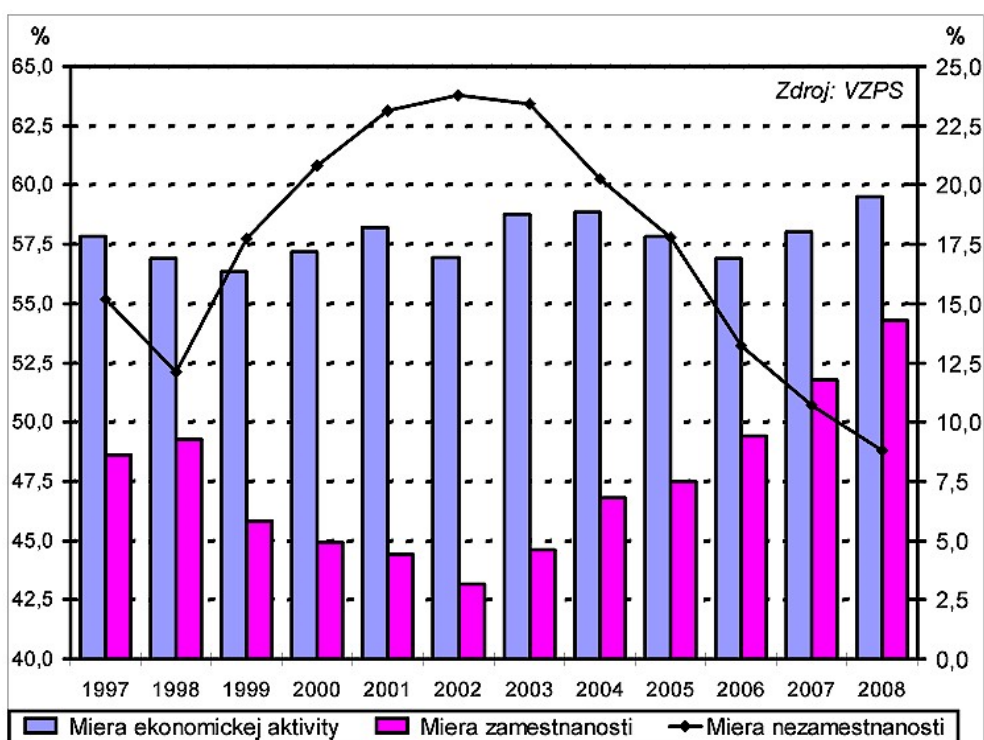
Rozhodujúci podiel na znižovaní nezamestnanosti v Nitrianskom kraji má priemysel, ktorý už prekonal reorganizačné a stabilizačné fázy a v súčasnosti sa dostal do rozvojovo-kompenzačnej fázy. Štatistický úrad Slovenskej republiky uvádza, že v roku 2010 priemyselné podniky kraja zamestnávali priemerne 46 416 osôb. Aktuálne v kraji naplno pôsobia štyri priemyselné parky, a to Levice – Géňa, priemyselný park Vráble, Nitra a Zlaté Moravce. Spolu v nich pôsobia už viac ako dvadsať investorov. Tieto priemyselné parky majú v súčasnosti rozhodujúci vplyv na znižovanie nezamestnanosti a tvorbu nových pracovných príležitostí v tomto kraji. Miera nezamestnanosti v Nitrianskom kraji ku koncu marca 2011 bola nižšia ako priemer v SR. (viď Tab. č. 6) V rámci kraja možno sledovať značné rozdiely na úrovni jednotlivých okresov. Najvyššiu mieru nezamestnanosti vykazujú okresy Komárno, Levice a Nové Zámky. Nižšiu mieru nezamestnanosti, ako je priemer v SR, majú okresy Nitra, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce. Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku poukazuje na ťažšie uplatnenie na trhu práce vekovo starších skupín, ktoré sa z tohto pohľadu stávajú ohrozenými. Najväčší absolútny počet uchádzačov o zamestnanie vo vekovej štruktúre uchádzačov o zamestnanie v Nitrianskom kraji tvoria nezamestnaní vo veku od 35 do 49 rokov. Tento problém pretrváva už od roku 2001 s väčšími, či menšími odchýlkami až po súčasnosť. Vo všetkých okresoch kraja okrem okresu Nitra sú na trhu práce ešte voľné zdroje pracovných síl, pre ktoré je potrebné hľadať vhodné umiestnenie.

Tab. č. 6 Porovnanie miery nezamestnanosti v okresoch Nitrianskeho kraja k 31.3.2011

Územie	Počet uchádzačov o zamestnanie	Miera evidovanej nezamestnanosti
Slovensko	392 483	13,13 %
Nitriansky kraj	47 605	12,45 %
Komárno	9 273	16,6 %
Nitra	7 394	8,21 %
Nové Zámky	10 734	13,44 %
Šaľa	3 160	10,76 %
Topoľčany	4 632	10,99 %
Zlaté Moravce	2 440	11,23 %
Levice	9 972	15,57 %

Zdroj: ÚPSVR Nitra, 2011

Graf č.3 Vývoj zamestnanosti, nezamestnanosti a miery ekonomickej aktivity

Zdroj: ŠÚ SR, 2009

4.2.2 Problémy Nitrianskeho kraja v oblasti hospodárstva

V Nitrianskom kraji existuje aj niekoľko problémov, ktoré môžu v budúcnosti brániť ďalšiemu rozvoju. V oblasti hospodárstva je hlavný problém nízka ekonomická výkonnosť a konkurencia. Jednou z príčin tohto problému v tomto kraji sú: nízka tvorba pridanej hodnoty a s tým súvisiaci vysoký podiel ekonomických odvetví s nízkou pridanou hodnotou, nedostatočná vertikálna a horizontálna previazanosť ekonomických odvetví a nízka podnikateľská aktivita, najmä na vidieku. Ďalšou príčinou nízkej ekonomickej výkonnosti v tomto kraji je nedostatočne rozvinutý inovačný potenciál, ktorý súvisí so slabou previazanosťou vedy, výskumu a praxe, nedostatočne rozvinutými a slabo dostupnými informačnými a komunikačnými systémami a sieťami, nedostatočne rozvinutými podpornými službami podnikom, prípadne nedostatočnou podporou malého a stredného podnikania. Ďalší problém v oblasti hospodárstva je nedostatočne rozvinutý ľudský potenciál. Príčinami sú: predovšetkým nedostatok kvalifikovaných pracovných síl, nedostatočná úroveň infraštruktúry vzdelávania a nedostatočne rozvinutý systém vzdelávania s ohľadom na požiadavky trhu práce. Riešenie tohto problému je možné hlavne vyššou prepojenosťou vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce a praxe a zvýšením spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom v oblasti vzdelávania. Venovanie pozornosti týmto problémom je veľmi dôležité v nadväznosti na ďalší rozvoj hospodárstva a priemyslu v tomto kraji. Podľa programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008 – 2015 je hlavným strategickým cieľom v oblasti hospodárstva dosiahnuť dlhodobú stabilitu ekonomického vývoja založeného na diverzifikovanej štruktúre s prevahou odvetví produkujúcich vysokú pridanú hodnotu a odvetví využívajúce endogénne zdroje kraja. Ekonomickou výkonnosťou by sa podľa tohto programu mal kraj zaradiť do prvej polovice v rámci Slovenskej republiky. Ďalej by sa kraj mal z hľadiska rastu HDP zaradiť medzi najrýchlejšie rastúce regióny na úrovni NUTS III v rámci Slovenskej republiky a na úrovni NUTS II medzi najrýchlejšie rastúce regióny Európskeho spoločenstva. Je však otázne, či sa ekonomická výkonnosť kraja bude stále zvyšovať, pretože hospodárstvo je v posledných rokoch ovplyvnené celosvetovou finančnou krízou. Pre naplnenie týchto cieľov kraj bude podporovať budovanie a rozvoj priemyselných parkov a priemyselných zón. Podpora týchto parkov a zón musí byť zameraná komplexne, tzn. popri budovaní a zvyšovaní dostupnosti zariadení technickej infraštruktúry je potrebné rozvíjať aj sieť podporných služieb, ktoré môžu byť ponúkané potencionálnym investorom. Rozvoj podnikateľského sektora si neustále vyžaduje potrebu

investícií do strojného a technologického vybavenia a zavádzanie inovačných technológií a metód. Preto aj v tejto oblasti je potrebné získavanie zdrojov pre realizáciu týchto investičných aktivít. Ďalšími prioritnými cieľmi je posilnenie výskumného, vývojového a inovačného potenciálu kraja s cieľom zvýšiť výkonnosť a efektívnosť ekonomických odvetví a realizácia aktivít rozvíjajúcich vedu, výskum a využívanie inovácií, ktoré umožnia vytvorenie vhodných podmienok pre rozvoj znalostnej ekonomiky.

4.3 Priemyselné parky v Nitre

Mesto Nitra je z hľadiska sídelnej štruktúry definované ako centrum nadregionálneho až celoštátneho významu a v niektorých špecifických funkciách až významu medzinárodného. V Nitre je v súčasnosti lokalizovaný okrem iných rozsiahlych priemyselných zón jeden priemyselný park. Priemyselný park Nitra – Sever, bol postavený v roku 2007 na zelenej lúke medzi Nitrou a mestskou časťou Drážovce. Tento park sa rozprestiera na ploche 210 ha a je rozlohovo najväčším parkom v Nitrianskom kraji, je zameraný prevažne na elektrotechnický, automobilový a strojársky priemysel. Ako je vidieť v tabuľke č. 7, v parku je lokalizovaných 18 spoločností, z ktorých má jednoznačne najvýznamnejšie postavenie spoločnosť SONY, ktorá využila dobré prostredie vytvorené slovenskou ekonomikou a Nitrianskym priemyselným parkom z pohľadu logistiky a pripravenosti územia. Táto spoločnosť do veľkej miery prispela v regióne v oblasti zamestnanosti, vytvorila pracovné miesta pre vyše 3000 pracovníkov a svojou činnosťou pritiahla do tohto parku ďalšie spoločnosti, ktoré pre ňu dodávajú komponenty. V parku pracuje okolo 5000 ľudí, čo výrazne pôsobí na znižovanie nezamestnanosti a zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva. Podľa predpokladov by sa tu v budúcnosti malo celkovo zamestnať až 15 000 obyvateľov. Pri tomto parku je vybudovaný aj vedecko-technický park, ktorý slúži na prípravu odborníkov v oblasti vedy, výskumu a vývoja pre firmy etablované v priemyselnom parku. Je to inkubátor pre mladé novovzniknuté firmy, študentov a absolventov stredných i vysokých škôl. Jeho rozloha je 30 ha s možnosťou ďalšieho rozšírenia na 100 hektárov. Veľkým prínosom tohto vedecko-technického parku je predovšetkým zlepšenie zavádzania technológií do praxe a vznik nových kvalitných pracovných miest a perspektívne pracovné príležitosti.

Tab. č. 7 Prehľad najvýznamnejších firiem lokalizovaných v priemyselnom parku Nitra

Spoločnosti pôsobiace v parku	Počet zam.	Sektor	Produkcia	Investícia
Visteon Slovakia	400	automobilový priem.	súčiastky pre automobily	USA
Giesecke Devrient	414	chemický priem.	plastové čipové karty	Nemecko
Keller	80	strojnictvo	strojárska výroba	Nemecko
ICS	90	elektrotechnika	vysokonapäťové káble	Slovensko
SONY	3000	elektrotechnika	výroba digitálnej elektroniky	Japonsko
Ryoka	100	elektrotechnika	komponenty pre TV	Japonsko
Farquell Nitra	80	elektrotechnika	výroba oceľových rámov pre LCD TV	Španielsko
STEEP PLAST	70	výroba plastov	výroba a oprava plastových článkov	Francúzsko
GU Slovensko	200	strojárstvo	automatické dverové systémy	Nemecko
Promens Nitra	60	automobilový priem.	súčiastky do automobilov	Holandsko
Meiky Slovakia	50	elektrotechnika	plastové výlisky pre elektrotechnický priemysel	Japonsko
Dia Mulding	100	elektrotechnika	plastové komponenty pre TV	Japonsko

Zdroj: SARIO, 2010

4.4 Priemyselný park Vráble

Priemyselný park vo Vrábľoch je prvým z priemyselných parkov na Slovensku. Podnet na výstavbu parku vzišiel od holandskej firmy United Parts Slovakia, ktorá sa od roku 1995 zaoberala výrobou automobilových komponentov v prenajatých priestoroch bývalého podniku Tesla Vráble. Na základe rozmachu spoločnosti a potrieb jej ďalšieho rozvoja oslovilo vedenie firmy nemeckých investorov, ktorí založili v roku 1999 spoločnosť Industrie und Gewerbepark Vráble. Tá v nasledujúcom roku 2000 odkúpila od mesta Vráble šesť a pol hektárový pozemok. Priemyselný park vo Vrábľoch má atypický postup vzniku oproti iným priemyselným zónam na Slovensku. Budovanie parku sa nezačalo s finančnou podporou štátu, ale spoločnosť IGP Vráble využila vlastné prostriedky a na zakúpenom pozemku postavila prvú výrobnú halu skôr ako nadobudol platnosť zákon o priemyselných parkoch. Štát finančne pristúpil do budovanie parku až v samotnom závere výstavby prvého výrobného závodu, keď finančne prispel na

vybudovanie prístupovej komunikácie. Výhodná poloha vrábeľského priemyselného parku, blízkosť diaľnice a bratislavského letiska predstavujú spolu s kvalifikovanou pracovnou silou v regióne a výbornou vybavenosťou parku nadpriemerný potenciál pre budúcich zahraničných investorov. Do spektra poskytovaných služieb pre potenciálnych investorov zaradila spoločnosť IGP Vráble vybavenie povolení potrebných od štátnej správy a dotknutých inštitúcií, vyhotovenie projektovej dokumentácie podľa požiadaviek stavebníka, inžiniersku činnosť pri výstavbe výrobných priestorov, sprostredkovanie a výber pracovných síl podľa požadovaných profesií, zabezpečenie výberových konaní na dodávateľa stavby a zaistenie prevádzky priemyselného parku. V roku 2006 sa začala realizácia druhej etapy výstavby priemyselného parku. V tejto etape sa park rozšíril z pôvodných 8 ha na vyše 20 ha. Ako je vidieť v tabuľke č. je dnes v parku lokalizovaných šesť zahraničných spoločností.

Mesto Vráble má viac, než desaťročnú priemyselnú tradíciu, na ktorú nadviazalo na prelome tisícročí aktivitou na prilákanie investorov. Popri fungujúcom priemyselného parku sa v meste nachádza priemyselná zóna, v ktorej pôsobí vyše desať spoločností. Miestne podniky nie sú mimoriadne kapitálovo silné, avšak v priemyselnom parku a zóne sa sústredili podniky s prevažne zahraničnou kapitálovou účasťou, ktoré vidia svoju budúcnosť prevažne vo Vrábľoch. Medzi jednoznačné výhody zamestnávateľov v priemyselných zónach mesta je dobrá vybudovanosť infraštruktúry v tejto lokalite, priestor pre ďalší rozmach, blízkosť krajského mesta a s tým spojená dobrá dostupnosť pracovnej sily, v pätnásťminútovej dostupnosti je asi 120 000 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Pri jednoznačných pozitívach prítomnosti podnikov v priemyselnom parku a priemyselnej zóne, viditeľných na ukazovateľoch zamestnanosti, kúpyschopnosti obyvateľstva a životnej úrovne miestnych obyvateľov sa ukazujú nedostatky v oblasti integrácie nových podnikov s miestnymi malými a strednými podnikmi. Integrácia je pre mesto veľmi dôležitá, na jednej strane znamená miestny kapitál, na druhej strane v takejto hospodárskej integrácii sa skrýva vhodná príležitosť na vytvorenie regionálneho hospodárskeho klastra.

Tab. č. 8 Prehľad spoločností lokalizovaných v parku Vráble

Spoločnosti pôsobiace v parku	Počet zamestnancov	Sektor	Produkcia	Krajina pôvodu investície
Kongsberg	1020	automobilový priemysel	riadiace systémy	Nórsko
SLOMEDICAL, s.r.o.	123	Zdravotníctvo	výroba zdravotníckeho materiálu	Nemecko
Miba Steeltec, s.r.o.	230	Strojníctvo	vysekávanie oceľových lamiel, strojné obrábanie, laserové vypaľovanie, výroba nástrojov	Rakúsko
Cesam, s.r.o.	100	Bezpečnostná technika	protipožiarna výroby	Belgicko
Hoeckle, s.r.o.	5	Kovoobrábanie	obrábanie kľukových hriadeľov a ojníc	Rakúsko
Heller, s.r.o.	50	Strojníctvo	oprava strojov	Nemecko

Zdroj: SARIO, 2010

Záver

Slovensko je otvorená, exportne orientovaná ekonomika s výrazne limitovanými surovinovými zdrojmi a malým vnútorným trhom. Z tohto dôvodu sú pre slovenskú ekonomiku kľúčovým zdrojom ekonomického rastu zahraničné investície a inovácie, ktoré sa sústreďujú predovšetkým v priemyselných a vedecko-technických parkoch. Priemyselné parky a s nimi spojený prílev zahraničných investícií prispieva v Slovenskej republike k poklesu miery nezamestnanosti, rastu životnej úrovne a spotreby zo strany domácností, čo priťahuje nových investorov z oblasti poskytovania služieb. Na podporu týchto investícií sú však potrebné ďalšie opatrenia zo strany štátu a miestnej samosprávy, ako sú dobudovanie cestnej infraštruktúry, podpora budovania vedecko-technologických parkov, podnikateľských inkubátorov, inovačných centier a regionálnych klastrov. Budovanie priemyselných parkov v súčasnosti predstavuje veľmi často používaný nástroj ekonomického a sociálneho rozvoja. Dnes už azda každé mesto či obec počíta s budovaním priemyselného parku na svojom území, no tieto projekty nie sú vždy dotiahnuté do úspešného konca. V Nitrianskom kraji je úspešnosť realizácie investičných zámerov veľmi vysoká. Tento kraj sa dlhodobo vyznačoval prevažne poľnohospodárskou tradíciou, dnes je zameraný prevažne na priemyselný rozvoj a pre investície do priemyslu predstavuje jedno z najatraktívnejších investičných prostredí na Slovensku. V Nitrianskom kraji v súčasnosti naplno fungujú štyri priemyselné parky, ktorých významný prínos pre kraj je viditeľný na ekonomických ukazovateľoch výkonnosti regionálnej ekonomiky. Regionálna štatistika poukazuje, že priemyselné parky v kraji prispeli k tvorbe nových pracovných miest, k zníženiu nezamestnanosti, k rastu životnej úrovne obyvateľstva a k posilneniu priemyslu. Nitriansky kraj sa v minulosti zarad'oval medzi zaostávajúce regióny a dnes je jeden z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich krajov, hlavne vďaka prílevu zahraničných investícií, ktoré zo sebou priniesli kraju ekonomickú prosperitu. Pre udržanie takejto úrovne výkonnosti ekonomiky bude v budúcnosti zohrávať kľúčovú úlohu aplikácia vedy a výskumu v podnikateľskom prostredí a tvorba inovácií.

Zoznam použitej literatúry

ÁRENDÁŠ MARKO 2007, Makroekonómia I, SPU Nitra 2007, str. 149 – 150, ISBN 978-80-8069-914-7

BALÁŽ PETER a kol., 2010, Medzinárodné podnikanie, Na vlne globalizujúcej sa svetovej ekonomiky, Sprint dva Bratislava 2010, str. 176-177, ISBN 978-80-89393-18-3

BELAJOVÁ ANNA, FÁZIKOVÁ MÁRIA, Regionálna ekonomika a politika, SPU Nitra 2005, str. 79 -81, ISBN 80-8069-513-X

FINKA MAROŠ, BELČÁKOVÁ INGRID, Environmentálne hodnotenie priemyselných parkov v podmienkach SR, Časopis Životné prostredie, roč. 2002, číslo 4, (cit. 2011-05-13). Dostupné na: <http://www.uke.sav.sk/zp/2002/zp4/finka.htm>

HOŠKOVÁ ADELA, 2001, Vplyv priamych zahraničných investícií na ekonomiku Slovenska, Bratislava: Národná banka Slovenska, Inštitút menových a finančných štúdií, 2001, str. 4

MAILER GUNTHER, TODTLING FRANZ 1998, Regionálna a urbanistická ekonomika 2 - Regionálny rozvoj a regionálna politika, Bratislava: Elita 1998, str.168 – 169, ISBN 80-8044-049-2

ILKOVIČ JÁN, Novodobý fenomén výroby – priemyselný park, časopis Životné prostredie, roč. 2002, číslo 4, (cit. 2011-05-13). Dostupné na: <http://www.uke.sav.sk/zp/2002/zp4/ilkovic2.htm>

JUSKOVÁ MÁRIA, Kastre – cesta k rozvoju regiónov, 2008 (cit. 2011-05-12). Dostupné na: http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic10/pdf_doc/12.pdf

KISELÁKOVÁ DANA, Analýza vplyvu zriaďovanie priemyselných parkov na regionálny rozvoj a konkurencieschopnosť, 2008, (cit. 2011-05-10). Dostupné na: http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic10/pdf_doc/13.pdf

KONCEPCIA ROZVOJA MESTA VRÁBLE, Šahy: 2008, str. 10

KOZÁROVÁ MÁRIA, Budovanie priemyselných parkov v Slovenskej republike, ich právne zabezpečenie a koncepcia umiestnenia, časopis Životné prostredie, roč. 2002, číslo 4, (cit. 2011-05-13). Dostupné na: <http://www.uke.sav.sk/zp/2002/zp4/kozova2.htm>

KOZÁKOVÁ MÁRIA, Predmestské zóny a priemyselné parky, časopis Životné prostredie, roč. 2002, číslo 4, (cit. 2011-05-13). Dostupné na: <http://www.wuke.sav.sk/zp/2002/zp4/stlpcek.htm>

LESÁKOVÁ ĽUBICA, K otázke budovania priemyselných parkov v Slovenskej republike, Časopis Ekonomika a spoločnosť, roč. 2006, číslo 7, ISSN 1335-006

MICHNÍK ĽUBOMÍR, 1998, Zahraničný obchod, SPRINT Bratislava 1998, str.165 - 167 ISBN 80-884-31-8

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR, Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Bratislava: 2007, str. 19 (cit. 2011-05-15). Dostupné na: <http://www.mhsr.sk/operacny-program-6352/128037s>

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR, Hospodársky vývoj regiónov SR (analytická časť), Bratislava: 2008, str. 18, 61 (cit. 2011-05-15). Dostupné na: http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=regrozvoj/strategia/Priloha_1.pdf

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, Štúdia pre umiestnenie priemyselných parkov vo vybraných oblastiach Slovenskej republiky, Bratislava: 2003, str. 5-7, 20-24 (cit. 2011-05-15). Dostupné na: <http://www.minzpz.sk/postupy-ziadosti/posudzovanie-vplyvov-zivotne-prostredie-eia/dokumenty/studia-umiestnenie-priemyselných-parkov-vo-vybranych-oblastiach-slovenskej-republiky/>

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ, Urbanistická štúdia Nitrianskeho kraja, Nitra 2003, str. 67 – 71 (cit. 2011-05-15). Dostupné na: <http://www.celodin.org/files/sk/4872444059.pdf>

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ, Regionálna stratégia rozvoja základnej infraštruktúry pre podporu priemyselných a podnikateľských parkov Nitrianskeho samosprávneho kraja, Nitra: 2005, (cit. 2011-05-15). Dostupné na: http://www.unsk.sk/files/PRNSK/dokumentacia/Priloha2-Analyza_realizovanych_opatreni.pdf

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNY KRAJ, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008-2015, Nitra: 2008, str. (cit. 2011-05-15). Dostupné na: <http://www.leadersk.sk/ufiles/files/program-hospodarskeho-a-socialneho-rozvoja-nsk.pdf>

NITRIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ, Územný plán veľkého územného celku Nitriansky kraj – zmeny a doplnky roku 2003, Nitra: 2004, str. 33-36 (cit. 2011-05-10). Dostupné na: <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=177>

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA NITRY 2005 – 2008, S VÝHLADOM DO ROKU 2013, Nitra: 2005, str. 87 – 88 (cit. 2011-05-15). Dostupné na: http://www.msunitra.sk/?id_menu=26755

REGIONÁLNE ANALÝZY, Nitriansky kraj, SARIO (cit. 2011-05-15). Dostupné na: http://www.sario.sk/userfiles/file/sario/pzi/regiony/nitra/nitriansky_kraj.pdf

Smernica č. 13/2004 Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky na poskytovanie dotácie na zriaďovanie priemyselných parkov zo 16. decembra 2004

Štatistický úrad Slovenskej republiky – regionálna databáza, (cit. 2011-05-12). Dostupné na: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Štatistický úrad Slovenskej republiky – ukazovatele ekonomického vývoja za regióny – HPD, (cit. 2011-05-12). Dostupné na: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=1804>

ÚHRÍN JOZEF, Konkurencieschopnosť- zabezpečenie budúcnosti, Zväz priemyslu Slovenska 2010, (cit. 2011-05-13). Dostupné na: http://www.economy.gov.sk /index/open_file.php?ext_dok=132517

Úrad práce Sociálnych vecí a rodiny Nitra – vývoj nezamestnanosti v kraji, (cit. 2011-05-12). Dostupné na: http://www.upsvrnr.sk/porovnanie_statistiky.html

Zákon č. 193/2001 o podpore na zriadenie priemyselných parkov a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov z 18. mája 2001
